

Tartu valla ettevõtluskeskkonna analüüs

Töö nr 3218

Tartu 2019

Ann Ideon
Projektijuht

Sisukord

1 ANALÜÜSI EESMÄRK.....	5
2 PIIRKONDLIKUD ETTEPANEKUD	5
2.1 Laeva piirkond	5
2.2 Kõrveküla piirkonna ettepanekud	7
2.3 Äksi piirkonna ettepanekud	11
3 ETTEVÕTJATE ÜMARLAUA KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED	14

1 ANALÜÜSI EESMÄRK

Tartu valla ettevõtluskeskkonna analüüsi eesmärgiks oli selgitada lisaks faktilisele infole (vt ettevõtluse ülevaade üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju väljatöötamise kavatsus ehk LS ja KSH VTK) välja ettevõtjate arvamused: millised on iga ettevõtja tänased probleemid ja kitsaskohad, tulevikuplaanid ja -visioonid. Samuti oli eesmärgiks välja selgitada erinevate tegevusvaldkondade tänased kitsaskohad ja võimalused laiemalt.

Analüüsi sisendit koguti kolmel ettevõtjate ümarlinal, mis toimusid Laevas, Kõrvekülas ja Äksis vastavalt 13.04, 19.04 ja 20.04. Ettevõtjate ümarlana meetodiks oli grupiarutelu kaardi ümber, kus vastavalt etteantud märksõnadele märgiti kaardile nii kitsaskohti kui ettepanekuid.

Ettepanekud on järgnevalt toodud piirkondade kaupa teemade lõikes. Konkreetse asukohaga ettepanekud on koondatud ka uuringu kaardirakendusse: <http://www.hendrikson.ee/maps/Tartu-vald/uuringud.html>.

Teemavaldkondade kaupa on tehtud kokkuvõtted ja olulisemad järeldused planeeringu lahenduse osas ptk 3.

Uuringu koostamisel osalesid planeerimisspetsialistid Ann Ideon ja Veronica Luidalepp ning kartograaf Kairit Kase.

2 PIIRKONDLIKUD ETTEPANEKUD

2.1 Laeva piirkond

1. Uued tootmis- või ärimaad:

- 1.1. Kärevere külas Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa mnt ääres muuta ärimaaks (79601:001:0221, 3801:003:0164, 79601:001:0037, 38301:003:0045 79601:001:0148), et seal saaks tulevikus ettevõtlust arendada.
- 1.2. Kärevere-Kärkna teel Kärevere ja Kämara küla piiril KÜ 38301:003:0042 määrata ärimaaks.
- 1.3. Kärevere külas Laeva-Kärevere tee ääres kahest KÜ-st (38301:003:0032, 38301:003:0190) osa määrata tootmismaaks.
- 1.4. Kärevere külas KÜ 38301:003:0351 määrata 50% tootmismaaks (toodetakse betoonist ehitusdetalle) ja 50% elamumaaks.
- 1.5. Koogi külas soov laiendada tootmismaad osaliselt KÜ-le 77301:001:0056.

2. Teed ja parklad

- 2.1. **Parkala:** Laeva Meiereil vajadus uue töötajate parkla järele – sundvõõrandamise tõttu Maanteeameti poolt kaotasid osa endale kuulunud maa-alast Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa mnt ääres. Asendusmaatükk tuleks meiereile kuuluva maatüki kõrvale (KÜ puudub).
- 2.2. **Kõvakatte** vajadus:
  - 2.2.1. Sepa-Koogi–Laeva tee (14108) tee liikluskoormus ei ole Maanteeameti järgi väga suur, aga tee on ülioluline kohaliku ettevõtluse seisukohast – piirkonna ühe olulisema tööandja Valio Eesti AS Laeva Meierei Tabiveres elavad töölisel kasutavad seda teed ja peavad kehvematel aegadel suure ringi sõitma. Lisaks on tee kasutusel metsa väljaveoteena, mistõttu tee seisukord on väga halb. Teest sõltuvad ka mitmed kohalikud ettevõtjad, kellel on igapäevaselt vaja seda teed kasutada oma ettevõtte toimimiseks ning teenindavate masinatega sõitmiseks (nt: põllumajandusettevõtjad).
  - 2.2.2. Jõetagune tee (3830027) Siniküla ringteelt kuni serverijaamani.

2.3. **Kergliiklustee:** Laeva külla Rootsi-Laeva–Siniküla tee (22107) äärde kuni Tallinn-Tartu-Võru–Luhamaa mnt võiks olla kergliiklustee koos maantee-aluse tunneliga - ilma tunnelita või ohutu ülesäämiseta ei soovita seda kasutada, kuna Valio tehase töötajatest elavad paljud Laeva külas

2.4. Muud teedega seotud teemad:

2.4.1. Laeva küla keskuse teed on kehvast olukorras ning vajavad valgustust

2.4.2. Väänikvere külas Koidu-Kabeli teel (3830030) olev sild vajab parandamist.

2.4.3. Kärevere vana silla olukord on ohtlik.

2.4.4. Kärevere külas KÜ 38301:003:0351 on liikluskorralduse probleem – suure autoga ei saa tootmishoonete juurde keerata.

2.4.5. Kärevere külas Tallinn-Tartu-Võru–Luhamaa mnt talviti kehvasti hooldatud. Lisaks palju surnuks sõidetud suurulukeid (kitsi, põtru).

2.4.6. Kärevere külas KÜ 38301:003:0317 Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa mnt majade vahele suunduva tee hooldus on talviti puudulik (teenindab sealpaiknevat ettevõtet).

3. Hajaenergeetika arendamine:

3.1. Väänikvere külas teraviljakuivati lähedale KÜ-I nr 38301:002:0227 planeeritud rajada päikeseenergiajaam ja ala sobivusel ka elektrituulik.

3.2. Valio Eesti AS Laevas asuva meierei juurde planeerida maa-ala, kus saaks arendada tuule- või päikeseenergiat või biogaasitehast (näiteks praegu põllumaana kasutusel olev polder Pumppla tee ja Poldri tee ristumiskohas). Ühise lahendusena – gaasitrass rajada kergliiklusteega koos, et teenindada näiteks gaasijaamast Laeva küla keskuses asuvaid korterelamuid (see oli Valio esindajast eraldiseisev ettepanek). Laeva Meierei esindaja soovis arendada tuulenergeetikat või biogaasitehast KÜ-I nr 38301:002:0237 pärast kaevandamise lõpetamist.

4. Turismi arendamine:

4.1. Arendada pikemaid matkateid: näiteks Käreverest Emajõe luha äärt mööda Palupõhja; vana Ulila-Kärkna postitee, mis oli kunagi just talviti kasutuses. Selle ääres paiknevad ka endise Risti kõrtsi varemed.

4.2. Tähistada endine metsavendade punkrite asukoht Alam-Pedja Looduskaitsealal.

4.3. Võiks rajada linnuvaatlustorni Kärevere vana silla tee otsa juurde.

4.4. Võiks rajada paadisadama ja slipi Kärevere vana silla tee otsa juurde Emajõe äärde.

5. Muud taristud:

5.1. Kärevere külas KÜ 38301:003:0351 (betoonist ehituselemente tootev tehas) on probleem elektrikatkestustega – side, elekter ja optika asuvad teisel pool teed. Elektriühendus kõigub kellajaliselt ja segab tootmist.

5.2. Valmaotsa külas Laeva Meierei taga oleva kruusakaevanduse uus osa KÜ-I 38301:002:0269 läheb pärast ammendumist kasutusse reoveepuhastusjaama ehitamiseks.

6. Liigvesi

6.1. Kärevere külas Kärevere risti lähedal Tallinn - Tartu - Võru – Luhamaa mnt lääne poole jäävatel kinnistutel on liigvee probleem. (nt. 38301:003:0351)

7. Müra ja lõhnareostus:

7.1. Väänikvere külas müra teraviljakuivati (38301:001:0108) juures 10. juulist 20. septembrini.

7.2. Laeva külas hais sigala juures (38301:001:0106) – neil ei ole põldu, kuhu läga laotada.

8. Muud ettepanekud

8.1. Marko Kolga Mercera OÜ-st on küsimus maa sihtotstarbe muutmise kohta. Hetkel on maa sihtotstarve sihtotstarbetamata.

8.2. Teede nimed:

8.2.1. Ehamaa tee õige nimetus peaks olema Ihamaa-Kingu tee (või Ihamakingu tee lõpus oleva talu järgi)

- 8.2.2. Reku tee õige nimetus peaks olema Suure-Hansu tee ja selle lõpus olev sild on Suure-Hansu sild, mida kasutatakse jätkuvalt heinateo jaoks Alam-Pedja LKA-l.
- 8.3. Vajadus vallas paikneva külalistemaja järele, kus saaks majutada võõrtöötajaid (N: Kärevere endine koolimaja, mille vald paneb lähiajal enampakkumisel müüki).
- 8.4. Soov jätkata ajutises lasketiiru kasutamist Kärevere külas Joosti-Vibulaane tee ääres.
- 8.5. Kärevere ristil on sageli rekadel rehvid puru – remonditöökoda oleks vajalik.
- 8.6. Probleemiks, et Kärevere risti ümbrus on määratud tiheasutusalana ja seetõttu ei saa seal hajaasustuse toetust.
- 8.7. Laeva Meierei ei ole rahul olemasoleva ühistranspordi korraldusega – hetkel veavad ise oma töötajaid.

2.2 Kõrveküla piirkonna ettepanekud

1. Äri- ja tootmiskaade ettepanekud

- 1.1. Lähte alevikus Vahtra tn 4 (79401:005:0091) soov muuta tootmiskaaks.
- 1.2. Vahi alevikus Mario maatükid (katastritunnused: 79401:006:1244, 79401:006:1244, 79401:006:1240) ja Savimäe maatükk katastritunnusega 79401:006:1241 muuta tootmiskaaks.
- 1.3. Vahi alevikus kinnistu katastritunnusega 79401:006:0724 muuta tootmisärimaaks (kõrvalasuv Merren Tööstusplast soovib sinna oma tootmist laiendada).
- 1.4. Tila külas soov laiendada tootmisala KÜ-le 79401:001:0501.
- 1.5. Tila külas endisele Raadi lennuväljale ettepanek teha lennukite hooldustehast – pakuks tööd ca 1000 inimesele.
- 1.6. Tila külas ettepanek säilitada osaliselt tootmis- või ärimaana kinnistud 79401:006:0763 kuni 79401:006:0771.
- 1.7. Lombi külas muuta osa Kriisanõlva maaüksusest (79401:001:0556) ning Ala-Kibali maaüksus (79403:002:0863) ärimaaks metallitööstuse arendamiseks. Kibali maaüksus (79403:002:1169) on elamumaana kirjas, aga seal tegutseb juba üks ettevõtte.
- 1.8. Möllatsi külas KÜ omanikul soov laiendada majutust (79403:002:0704).
- 1.9. Kikivere külas on soov maaomanikul avada uus liivamaardla hetkel olemasoleva liivakaevanduse kõrvale, mis haaraks enda alla osa Uus-Lulli maaüksusest (79402:003:0444) (täpsemalt märgitud kaardil).
- 1.10. Vasula alevikus Rotaks Lihapood ja sigala (79401:006:0021) vajavad maad biopuhasti ehitamiseks.
- 1.11. Kõrveküla alevikus ettepanek määrata tootmiskaaks kinnistud, mis asuvad Vasula teest idasse jäävatel kinnistutel alates Raja KÜ-st (79403:002:1540) kuni küla piirini.

2. Elamukaade ettepanekud

- 2.1. Lähte aleviku ja Võibla küla piiril asuva Undi veehoidla võiks ära puhastada ning veehoidla ümber paiknevas piirkonnas võiks arendada elamuehitust.
- 2.2. Lähte alevikus Kuuse tn 1 asuva kinnistu omaniku soov oleks jagada kinnistu ning vähendada tööstusmaa osakaalu (hetkel seal biopuhasti) ning Jõhvi-Valga-Tartu mnt poolne pool määrata elamumaaks.
- 2.3. Tila külas endine Sute metsa ala muuta elamumaaks: maatükid katastritunnustega: 79601:001:0029 (Sutevälja), 79601:001:0131 (Sute metsa), 79601:001:0028 (Sute mäe), 79601:001:0030 (Sute põllu).
- 2.4. Erala külas kinnistud nr 79401:003:0097 ja kinnistu nr 79401:003:0101 on soov muuta elamumaaks.
- 2.5. Kõrveküla alevikus KÜ nr 79403:002:0704. OÜ Fandia soovib maad osaliselt elamumaaks ümber muuta¹.

3. Üldkasutatava maa ettepanekud:

---

¹ Vajab täpsustamist, töökaardi põhjal jääb pisut ebaselgeks.

- 3.1. Tila külas Ermi tänava ümbruses jätta alles üldkasutatav maa – katastriüksustel: 79403:002:1622, 79403:002:1573, 79403:002:1621, 79403:002:1574.
- 3.2. Lemmikloomade kalmistule on vajalik leida asukoht.

4. Tehnilised taristud

- 4.1. Vasula alevikus naaberkrundi omanik soovib osta kinnistu nr 79401:004:0071, et sinna panna maakütte torustik (hetkel maatulundusmaa).
- 4.2. Kõrveküla alevikus on ettevõtjal huvi arendada garaaže, näiteks Sinilille tn 2 (79403:002:0433) asuval kinnistul.
- 4.3. Sootaga külas on ettevõtjatel soov liituda kanalisatsiooniga. Samuti on ettevõtjatel ning Sootaga mõisal soov liituda gaasitrassiga (olemas Lähtel ja Vedul). Alajaam vajaks tugevdust, kuna ei vasta enam sealsete ettevõtjate vajadustele.
- 4.4. Tila külas Vinnali kinnistuüksusele (79403:002:0344) on planeeritud uus ettevõtte, mis vajab suurt elektri võimsust ning see koormaks praegu olemasoleva elektri trassi üle. Vajalik oleks elektrivõimsuse suurendamine ettevõtluse arendamiseks kõigile Tila küla Lennuvälja teest lõunasse jäävatele kinnistutele. Samale alale on vaja ka uut teeühendust, seal on liigvee probleem ning vajalik on ringtee välja ehitamine.
- 4.5. Kõrveküla alevikus Vasula tee 41 vajalik vee ja kanalisatsiooni trass (79403:002:0692)
- 4.6. Vedu külas olemas valguskaabel, aga puudub kiire internet.

5. Hajaenergeetika arendamine

- 5.1. Möllatsi külas Nõlvaku KÜ-I (79403:002:0014) soov arendada päikeseenergiajaama.
- 5.2. Aovere külas Tiigiääre KÜ-I (79403:004:0188) soovitakse panna päikesepaneele.

6. Teekattega seotud teemad

- 6.1. Lombi külas Kalja-Lombi teel (nr 7940261) Jõhvi-Tartu-Valga mnt (nr 3) teelt kuni Univere teeni (nr 7940264) vaja mustkatet sealsetele ettevõttele.
- 6.2. Kikivere külas Kobratu-Ellia teel (nr 22231) vajalik tolmutõrje, kuna häirib kohalikke elanikke ning mahetootmist kõrvalasuvatel põldudel.
- 6.3. Haava külas Väikehaava tee vajab mustkatet (tee on märjal ajal väga pehme). Tee on oluline kohalikele elanikele ja ühele sealtegutsevale ettevõttele (Punane Kull OÜ).
- 6.4. Haava külas Amme-Kobratu teel (7940338) vaja teed tugevdada kuni Vorsti kinnistuni (79402:003:0239) – ei talu rasketehnikast tulenevalt koormust.
- 6.5. Haava külas Enge vaheteel (7940262), Aovere külas Aovere – Arupää teel (7940427) ja Vesneri külas Vesneri – Väägvvere (7940376) teel on suvisel ajal tolmutõrje (kasutatav põllumajandusmasinate poolt, kohalikud elanikud ei ole rahul).
- 6.6. Vesneri külas Leiva kinnistu (79403:004:0283) kõrval asuv tee nr 7940442 vajab tugevdamist (niiskel ajal kevadel ja sügisel on teekate liiga pehme).
- 6.7. Lähte alevikus Aia tn vaja viia mustkatte alla. Planeeritud on sinna ka valgustus.
- 6.8. Lähte alevikus Poe tn vaja uuendada avalikult kasutatava poeesise parkla asfaltkatet.
- 6.9. Möllatsi külas Vahiannuse teele (7940456) vaja asfaltkatet.
- 6.10. Tila külas Kuusesoo teele ja Kuusiku teel on vaja rekonstrueerida teed (tootmisala läbivad teed) (7940123): asfaltkate ja osaliselt teekatte parandus.
- 6.11. Nõela külas Nõelaküla tee (nr 7940009) vajab korralikku teekatet – olemasolev kate on ehitatud liiga jämedast kruusast.
- 6.12. Vedu külas Vedu küla tee (7940308), Mõisa tee (7940055) ja Vasse tee (7940483) vajavad tolmutõrjet teekatet.

7. Kergliiklusteed

- 7.1. Kõrveküla-Lähte teel (nr 22210) kergliiklustee vajadus Lombi küla ja Kõrveküla aleviku vahele. Ettepanek ka pikendada kergliiklusteed kuni Lähteni.
- 7.2. Vahi ja Kõrveküla alevikus Jõhvi-Valga-Tartu mnt (nr 3) Vahi tee (nr 7940580) ja Kõrveküla-Tartu tee (nr 95) vahelisel lõigul vajalik kergliiklustee seal liikuvatele jalgratturitele ja jooksjatele.

- 7.3. Vahi alevikus Vahi teel (nr 7940580) vajalik valgustus ja kergliiklustee Tartu linnast kuni Savioja tänavani. Probleem Vahipargi alal töö käivate tööliste ning jalgsi liikuvate kergliiklejate ohutusega.
- 7.4. Vahi alevikus Killustiku 1 töölistel on vaja kergliiklusteed linna.
- 7.5. Kärkna ja Võibla külla Kärevere-Kärkna tee kuni Tartu-Jõgeva-Aravete teeni (nr 39) on vajalik kergliiklustee.
- 7.6. Aovere ja Vesneri külla Aovere-Luunja tee oleks vaja kergliiklusteed kuni valla piirini.
- 7.7. Kõrvküla aleviku ja Aovere küla vahele oleks vaja Jõhvi-Tartu-Valga maanteele (nr 3) kergliiklusteed.
- 7.8. Vasula alevikus vaja kergliiklusteed Kõrvküla-Lähte tee (22210) Sillaotsa tee ja Tamme tn vahelisele lõigule.
- 7.9. Tila külas Kuusesoo tee on (nr 7940123) on kergliiklusteed koos valgustusega.
- 7.10. Vedu külakeskusest kuni Jõhvi-Valga-Tartu maanteeni (nr 3) Vedu-Pulga teele (7940309) oleks vaja kergliiklusteed koos valgustusega.

8. Uued teed

- 8.1. Ettevõtjatele vajalik Jõhvi-Tartu-Valga maantee (nr 3) pikendust üle Emajõe Tartu-Tiksoja teele (nr 40). Vahi aleviku ettevõtjate arengut takistav tegur on Tartu linnas Narva mnt ja Vahi tn ristmik – vajalikud ümbersõidud.
- 8.2. Tartu ringtee 10a trass ettepanek: algaks Tila külast Kuusesoo teelt (7940123), liituks Tila küla Turbaveo maaüksusega ning liiguks edasi Lennuraja teed mööda Luunja poole.
- 8.3. Kõrvküla alevikus Haava 8 ja Pärna 21 kinnistute juurde on vaja luua ligipääs.
- 8.4. Kõrvküla aleviku Vasula tee ja Hariduse tn ristmikul on tipptunnil ummik. Ettepanek on, et läbisõitva liikluse võiks asulast mööda suunata. Ning uus tee võiks asuda planeeritud uue elamute alal (Kubjaringi tn lõpus).
- 8.5. Tila külas Lennuvälja tee läbipääs Roobi teele Rõõmu külas Luunja vallas on puudulik, tee lagunenu. Vajab väljaehitamist koos energivõrkude ja sadevete äravoolukraavidega (piirkonnas liigvee probleem).
- 8.6. Vahi alevikku planeeritakse uut teed (Keskuse tee (7940558) pikendus). Soovitus on ühendada Keskuse tee ja Kuldvihma puiestee (7940561) üsna sirgjooneliselt ning Vahi teega ristumiskohas võiks olla ringtee. Soovitatud tee asukoht on näidatud kaardil.

9. Liikluskorraldus, teehooldus

- 9.1. Kõrvküla-Lähte teel (nr 22210) Lähte aleviku ja Sootaga mõisa vahel võiks olla kiirusepiirang 50 km/h – seal liigub palju lapsi, kes käivad Lähtel koolis.
- 9.2. Tartu-Jõgeva-Aravete teel (nr 39) Võibla külas oleks vaja kiiruspiirangut Kärkna-Kobratu teeristist (nr 42) kuni Võibla-Erala tee (nr 22216) teeristis asuva tööstusala lõpuni (Erapuit AS, kinnistu nr 79401:001:0367). Hetkel probleemid ohutusega: bussilt tulevatel inimestel võiks olla ohutum teed ületada, Võibla külas Kärkna-Kärevere ristmikust natuke põhja poole on koht, kus lapsed liiguvad üle tee – ka seal ei ole hetkel ohutus tagatud.
- 9.3. Vahi alevikus Mõisa puiesteel (nr 7940496) vajalik läbisõitvate autode kiirust ohjata.
- 9.4. Kõrvküla-Lähte teel (nr 22210) Kõrvküla alevikus Vasula tee 44 (79403:002:0961) kuni Lombi küla Pikamäe maaüksuseni (79403:002:0665) oleks vaja kiiruse piirangut.
- 9.5. Kõrvküla alevikus Jõhvi-Tartu-Valga maantee (nr 3) ja Kõrvküla-Lähte tee ristmikule (nr 22210) teha ringtee.
- 9.6. Haava külas vaja bussipeatust Kärkna-Kobratu tee algusesse.
- 9.7. Vahi tööstusalal talvine teehooldus puudulik.

10. Ühistransport

- 10.1. Vahi tööstuspargi tööliste jaoks oleks vaja ühistranspordiühendusi linnaga parendada.
- 10.2. Vahi alevikus Killustiku 1 töölistel on vaja rohkem ühistranspordiühendusi linnaga. Samal maa-alal ei ole ka piisavalt ruumi autode parkimiseks.
- 10.3. Haava küla lapsed ei saa Tartusse ja tagasi Kõrvküla-Tartu ühistranspordiga.
- 10.4. Tila külas Kuusesoo tee ümbruses paiknevale tootmisalale oleks vaja ühistransporti.

11. Turismi arendamine, suuremate teetrosside parem ärakasutamine

- 11.1. Tammistu külas Tammistu keskus 10 plaanis kultuurimaja rekonstrueerimine (79403:006:0230).
- 11.2. Tammistu külas plaanis Tammistu mõisa laiendus ja rekonstrueerimine (79403:006:0232, 79403:006:0231).
- 11.3. Aovere külas Lepiku KÜ-I (79403:004:0187) turismitalu - soov arendada majutust ja kultuuriteenuseid (seal asub vana kultuurimaja, mille baasil võiks luua külakeskuse), samas ka päikesepaneelide ala.
- 11.4. Ettepanek teetraside parema ära kasutamise kohta: võiks luua lisaradasid, laiendusi või parklaid, et teeärsed tootjad saaks paremini tee ääres oma tooteid müüa – nõ. Sibulatee. Julgustada tootjaid tee ääres müüma. Teha sellest oma nišš, et selle tee ääres on kõige rohkem tootjaid, kes müüvad ja reklaamida seda.
- 11.5. Möllatsi küla kaevandusalale (Inglismäe karjäär) soovitakse luua noorte vabaajakeskus koos auto-moto-rula-rattaradadega. Soovitakse arendada sinna ka kämpingut.
- 11.6. **Piirissaare ettepanekud:**
  - 11.6.1. Linnuvaatlustornid Piiri külla ühele saare kõrgematest kohtadest (vanas ÜP-s olemas) ning lisaks veel ka perspektiivse matkaraja juurde, mis võiks kulgeda ümber Piirissaare looduskaitseala piiranguvööndi Saare külas saare lõunaosas.
  - 11.6.2. Hoida avatuna matkarajad ja tähistada need (endises ÜP-s olemas).
  - 11.6.3. Ka saare põhjaosa kalda lähedal võiks olla matkarada ning liivarand.
  - 11.6.4. Saare lõunaosas hoida korras randa, tekitada sinna telkimisala.
  - 11.6.5. Saare külas vajalik kalda kindlustamine.
  - 11.6.6. Endise lennuvälja ala võiks ära puhastada.
  - 11.6.7. Piiri külas võiks üle kanali olla sillake Eestiküla tee (5950010) otsas.

12. Lõhn, müra jm häiringud

- 12.1. Vedu küla seafarm (kas lõhnaprobleem – kaardilt ei selgu).
- 12.2. Lähte alevikus Poe tn 8 värvi- ja lõhnareostus ning hommikuti mürareostus
- 12.3. Tila külas Kuusesoo tee ääres asuv tehas tekitab müra ja liigset liiklust – häirib Kõrvkülas inimeste öörahu suvisel ajal.
- 12.4. Farmi omanik kurdab, et tema lehmafarm (79403:004:0334) on aastast 1974 ja viimase 10 aasta jooksul on tulnud piirkonda uusi elanikke, keda häirib lägalõhn. See tekitab kiirel külvi- ja koristusajal lisatööd, kuna peavad Keskkonnametile selgitusi jagama. Probleem on ka inimestega, kelle majad on kruusateedele liiga lähedale, sest tee tolmas kõige enam siis, kui seda kõige rohkem põllutöömashinatega kasutatakse (suvel). Probleemne piirkond on Aovere, Haava, Möllatsi ja Vesneri külas.

13. Liigvesi

- 13.1. Tila külas Lennuvälja tee (nr 7940458) ümbruses, eriti teest lõunapool asuvatel maadel on liigveega probleemid.
- 13.2. Kõrvküla alevikus Aroonia tänav 7 maaüksusel (79403:002:0717) liigvesi.
- 13.3. Kõrvküla alevikus Kubjaringi tänava lõpus asuvad kinnistud (79403:002:1319, 79403:002:1321, 79403:002:1320, 79403:002:1322) on probleem liigveega.
- 13.4. Kikivere külas liigvee probleem Kobratu-Ellia teest (nr 22231) idasse jäävatel kinnistuüksustel 79402:003:0410, 79402:003:0442, 79402:003:0071 ning samast teest läände jäävatel kinnistuüksusel 79402:003:0444, 79402:003:0434, 79402:003:0461. Teel on puudu truu ning kaugemal asuvad kraavid, mis peaks liigvee ära juhtima on tühjad – arvatavasti vee ärajuhtimissüsteem ei tööta.
- 13.5. Vahi alevikus Killustiku põik 1 liigvee probleem. Ettevõtte (Tartu Cramo Estonia AS) on soov laiendada tootmist oma krundi piires, aga liigvesi takistab. Tartu Veevõrk keeldub võtmast sademeveet.
- 13.6. Maramaa külas vajalik teetruup, kuna ümbritsev ala on üle ujutatud (või on olemas, aga ei toimi) – asub KÜ 79401:006:0232 juures – truu vajalik bussipeatuse lähedal.
- 13.7. Tila külas KÜ-I 79403:002:1376 vee ja kanalisatsiooni probleem, maatükk säilitada ärimaana.
- 13.8. Kärkna külas Tartu terminali (79401:001:0170) maaüksusel (kahe raudtee vahelisel alal) on liigvee probleem.

14. Muud ettepanekud

- 14.1. Lähtes vaja renoveerida koolistaadion.
- 14.2. Väägvere küla – kohalikud elanikud soovivad praeguse asustuse säilimist ning ei soovi, et toimuks suurem linnastumine.
- 14.3. Tila külas Kuusesoo tee lõpus ning Petersi kinnistuüksuste (79403:002:0721, 79403:002:1436) vahelt algavale teele on vajalik aadressid – ettevõtjatel on ilma täpse aadressita raske tegutseda.
- 14.4. Tila külas on kaardil vale nimi: Lehe tänava asemel peaks olema Rähni tee ja Rähni põik. (vt. 79403:002:0448).
- 14.5. Lammiku ja Nõela küla ettevõtjad soovivad, et ka teedel oleks sildid küla alguse kohta – kurdavad, et neid raske leida. Ka kõrvalteede nimesildid võiks suuremate teede ääres olemas olla.
- 14.6. Kärkna külas Tartu terminali (79401:001:0170) maaüksusel on soov arendada logistikakeskust, samas asub seal suurohuga ettevõtte.
- 14.7. Tartu Terminal ohtliku ettevõtte soovib, et ohualasse ei kavandataks täiendavaid elamualasid – uued alad tähendavad ettevõttele kindlustusmaksete suurenemist.
- 14.8. Soov oleks ka, et keegi pakuks Vahi tööstusalale ühist toitlustust.
- 14.9. Kõrveküla alevikku planeeritakse Hariduse tn 9 kolmekordset maja, millega kohalikud elanikud ei ole rahul.
- 14.10. Kohalikud muretsevad (Nõela ja Lammiku küla elanikud), et mis saab Muuga vesiveskist.

2.3 Äksi piirkonna ettepanekud

1. Maakasutuse muutused

- 1.1. Tabivere alevikus muuta tootmiskaas KÜ-d: 77301:001:0229, 77301:001:0323, 77301:002:0131.
- 1.2. Äksi alevikus muuta elamumaaks KÜ 77301:002:0892 ja 79402:001:0038.
- 1.3. Äksi alevikus muuta keskusmaaks KÜ KÜ-d 79402:001:0262, 79401:001:0729, 79601:001:0141 ja osa 79402:001:0052.
- 1.4. Vedu külla Kukemetsa liivakarjääri (N: 79402:002:0107) luua motokeskus.
- 1.5. Kaiavere külas KÜ 77302:002:0012 muuta elamumaaks.
- 1.6. Juula külas SA Kati ja Killu heaks vajab maad sotsiaalkeskuse rajamiseks.

2. Teekattega seotud teemad

- 2.1. Maarja-Magdaleena külas Maarja – Otslava teele (14227) kuni küla lõpuni oleks vaja kõvakatet.
- 2.2. Kõrenduse külas Labu teele (7730256) kuni paaditehaseni (77302:001:0235) oleks vaja kõvakatet.
- 2.3. Äksi alevikus Karjamõisa tee (7940176) tee olukord on halb (teenindab 2000 seaga lauta).
- 2.4. Juula külas Igavere tee (14214) ja Igavere külas Küti tee (7940225) võiks olla ühise haldaja käes. Teehooldus hetkel kehv. Tee võiks üleni mustkatte all olla.
- 2.5. Juula külas Kuru tee (7730171) korrashoid on probleemiks.
- 2.6. Koogi külas Koogi-Pirusi teele (14217) asutuse lõpuni ja Liivaku teele (7730236) asutuse lõpuni oleks vajalik pinnatud teekate.
- 2.7. Pataste - Kaiavere – Luua tee (14207) Lilu teest (14215) Kaiavereni võiks olla mustkatte all.

3. Kergliiklusteed

- 3.1. Äksi alevikus Jääaja Keskusest (79402:001:0368) kuni Maarja-Magdaleena küalani võiks olemas olla kergliiklustee (teed: Lähte – Elistvere teelt (22220) Tabivere Uhmardu teele

(14209). Eriti ohtlik lõik on Lähte – Elistvere teel (22220) Äksi – Kukulinna teeristi (14221) ja Vedu-Kukulinna teeristi (22222) vaheline ala. Seda kasutavad kohalikud elanikud ja eriti lapsed, kes suvel Saadjärves ujumas käivad. Tee iseloomust tulenevalt (künklik, kurviline) on seal nähtavus kehv, aga kiirused suuremad kui lubatud. Vajalik oleks ka kiiruspiirang 50 km/h.

- 3.2. Äksi alevikus Äksi – Kukulinna tee (14221) järvepoolsesse külge oleks vaja kergliiklusteed. Teel liigub palju lapsi. Teel võiks olla ka kiiruse piirang.
- 3.3. Tabivere alevikus Tartu – Jõgeva – Aravete teel (nr 39) oleks vajalik pikendada kergliiklusteed Saadjärve poolsel küljel Kooli 31 teest (7730039) kuni Tabivere bussipeatuseni.
- 3.4. Tabivere alevikus Same tee äärde (7730001) Pargi tänavast kuni Tartu Jõgeva-Aravete maanteeni (nr 39) oleks lõunapoolsesse külge oleks vaja kõnniteed. Seda teed kasutatakse tööle ja kooli minekuks.
- 3.5. Maarja-Magadaleena külas võiks olla kergliiklusteed: Maarja – Otslava teel (14227) küla lõpuni; Tabivere – Uhmardu teel (14209) Kaiavere ujumiskohani, kui ka külast teisele poole Jõhvi-Tartu-Valga maanteeni (3); Maarja-Pataste tee (14213) kuni Jõhvi-Tartu-Valga maanteeni (3) või puhkekohani (eeldatavalt mõeldud külaplatsi 77302:001:0184). Kõik asulasisesed kergliiklusteed võiks olla valgustatud.

4. Liikluskorraldus, tänavavalgustus, teehooldus.

- 4.1. Tabivere alevikus Tartu – Jõgeva – Aravete tee (39) ja Tuuliku 1 tee (7730006) ristumiskohas võiks olla jalakäijate tunnel. See koht on jalakäijate (eriti laste) poolt väga palju kasutuses suvisel ajal, kuna viib Saadjärve randa, aga üle maantee liikumine on kohati väga ohtlik.
- 4.2. Tabivere alevikus on tippunni ajal väga keeruline teha vasakpöört Tabivere – Uhmardu (14209) teelt Tartu – Jõgeva – Aravete teele (39). Ooteajad kuni 15 minutit.
- 4.3. Kaiavere küla läbivad teed võiksid kõik olla 50 km/h.
- 4.4. Saadjärve ümbrus: vaja oleks juurde teetähistusposte, et talvel inimesed kraavi ei sõidaks.
- 4.5. Saadjärve külas Mullavere – Saadjärve teele (14223) Lähte – Elistvere (22220) teest kuni Vesilinnu teeni (79401:001:0159) võiks olla tänavavalgustus.
- 4.6. Tabivere alevikus on vajalikud raudteeületuskoht(kohad): raudteepeatuse juurde ja Same tee (7730001) otsa ning Jaama tee kurvi peale.
- 4.7. Juula külas Igavere teele (14214) ja Igavere külas Küti teele (7940225) oleks vaja kiiruspiirangut, sest tee on hetkel väga ohtlik. Seda kasutavad kohalikud lapsed kooliminemiseks, samal ajal on teel kiirused väga suured (tehakse kiiruskatseid).
- 4.8. Kõrveküla-Lähte tee (22210) Vasula ja Sootaga küla vahelisel ajal on ohtlik ja vajaks Sootagal kiirusepiirangut ja kergliiklusteed. Samuti Vasulast Kõrveküla poole oleks vaja tee muuta turvalisemaks.
- 4.9. Äksi alevikus vaja kiiruse piirangut Äksi – Kukulinna teele (14221). Teel liigub palju lapsi.
- 4.10. Äksi alevikus Lähte-Elistvere (22220) ja Äksi – Kukulinna tee (14221) ristumiskoht on ohtlik ristmik. Talvine teehooldus on kehv. Teed võiksid laiemad olla.
- 4.11. Koogi külas ettepanek panna suviti lamavad politseinikud küla keskusesse Puurmani-Tabivere teele (14180). Sama teelõik võiks ohutuse mõttes olla valgustatud.
- 4.12. Äksi alevikus Äksi tee 8 probleem juurdepääsutee ja parklaga – suured autod ei pääse ligi. Talvel on vajalik lumekoristus.
- 4.13. Tabivere alevikus Puurmani – Tabivere tee (14180) Voldi tee ristini (14218) on suure liikluskoormusega - teenindab Tabivere tööstusala. Talvine teehooldus ei vasta nõutele – suured autod ei saa libedaga mäest üles.
- 4.14. Metsanuka külas aastaringselt kasutatav KÜ-I 79401:002:0569 ja Vahelaane Jahiseltsi maja (79401:001:0693) vajavad talvist teehooldust.
- 4.15. Tabivere alevikus probleemiks teede kehv olukord ja teede hooldus, eriti talvel.
- 4.16. Väänikvere külas ja Metsanuka külas endised RMK teesid ei hooldata enam, kuigi on kohalike poolt kasutatav (mõned talud ja ettevõtted). Suvel lisaks seeneliste ja marjakorrajate poolt.

5. Tehnilised taristud

- 5.1. Äksi aleviku ja Kukulinna küla piiril asuval seafarmil (79402:001:0154) on vee probleem: kohalikust olemasolevast puurkaevust ei piisa kogu piirkonna teenindamiseks. Vaja oleks lisakaevu. Samas kurdavad ka teised, et Karjamõisa tee (7940176) ümbruses on kehv vee kvaliteet ning kanalisatsioon on puudu.
- 5.2. Äksi alevikus Karjamõisa tee 10 (?) asuv teraviljakuivati (79402:001:0155) vajab rohkem elektrivõimsust.
- 5.3. Äksi alevikku on osadele majapidamistele vaja paremat interneti.
- 5.4. Juula külas on suvel kaevud tühjad. Vaja oleks puurkaevu.
- 5.5. Vasula küla interneti kiirus on väike ja levi halb.
- 5.6. Saadjärve külas Vesilinnu tee arendusega on plaanis kaheksa maja ehitada, aga puudu on lubatud ja eelmises planeeringus sees olnud tsentraalkanalisatsioon.
- 5.7. Saadjärve rannas ja Vudila juures võiks olla elektriautode laadimispunkt.
- 5.8. Saadjärve külas vajalik vesi ja kanalisatsioon kogu küla ulatuses.
- 5.9. Valgma külas interneti kehv/puudu KÜ-I 77301:003:1191.
- 5.10. Metsanuka külas asuv Vahelaane Jahiseltsi maja (79401:001:0693) vajab elektrit, aga lähim alajaam väga kaugel ja liitumistasud väga suured. Samas puudub interneti ühendus.
- 5.11. Metsanuka külas aastaringsest kasutatav KÜ-I 79401:002:0569 (Karussaare OÜ) pole interneti.

6. Turismi arendamine, suuremate teetrosside parem ärakasutamine

- 6.1. Ühistranspordiga võiks olla võimalik Tartust Elistverre sõita, näiteks rongiga Tabiverre ja sealt bussiga Elistverre.
- 6.2. Saadjärve ümbrus. Turismi ettevõtjad soovivad Saadjärve rohkem kasutada.
  - 6.2.1. Näiteks lastele purjetamise õpetamise koos infrastruktuuriga (korralik jahisadam).
  - 6.2.2. Vajalik veekeskus - spa, et saaks lastele ujumisõpetust anda. Hetkel Keskkonnaamet pidurdab aktiivsete puhkuste väljaarendamist Saadjärvel.
  - 6.2.3. Päästeameti üle-Eestilised piirangud jääle minemiseks ei arvesta kohalike oludega ja piiravad.
- 6.3. Saadjärve ääres potentsiaalsed sadamakohad: Äksi alevikus Tuule tn. 6 kinnistul (79402:001:0478), Äksi tee 57 (79402:001:0402) või Tabivere alevikus Tabivere rannas (77301:002:0227).
- 6.4. Äksi alevikus Kaldaranna 1 (79402:001:0507) kinnistule võiks arendada samasuguse ranna (liivaranna) nagu Tabivere rannas - koos elektrivõimalusega ürituste korraldamise jaoks. Lisaks atraktsioonid lastele.
- 6.5. Saadjärve ümber võiksid olla matkarajad koos lõkkekohtadega. Vaatetornid. Rohkem avalikke juurdepääse järvele (N: Saadjärve külas).
- 6.6. Jääaja Keskuse (79402:001:0368) juures asuva ujumiskoha juures ei ole suvel piisavalt parkimisvõimalusi.
- 6.7. Tabivere ranna juurde oleks vaja luua parkimiskohti. Pakutud, et Tartu-Jõgeva-Aravete tee (39) äärde võiks teha laienduse.
- 6.8. Tabivere alevikus Saadjärve randa ning aleviku sisse on vaja rohkem prügikaste, k.a. koerte jäätmete jaoks. Rohkem võiks olla ka tänavavalgustust, eriti koolitee ääres.
- 6.9. Salu külas Saadjärve idanurk kujundada rannaalaks.
- 6.10. Koogi paisjärve rand vajaks väljaarendamist koos liiva, WC ja laste mänguväljakuga.
- 6.11. Kukulinna mõisa võiks võtta kasutusse (79402:001:0786).
- 6.12. Äksi alevikku Saadjärve äärde võiks rajada Jääaja Keskusest (79402:001:0368) alates kuni Tuule tn 6 (79402:001:0478) sadamani ranna promenaadi.
- 6.13. Elistvere –Kaiavere – Maarja-Magdaleena kergliiklustee väljaehitusega võiks pakkuda ka rattalaenu.

7. Muud ettepanekud

- 7.1. Ettepanek Maarja-Magdaleena küla piiride muutmiseks Kõrenduse küla arvelt, nii et paaditehas (77302:001:0235) ja sellest ida- ja kagusuunas asuvad Kõrenduse küla kinnistud (77302:001:0027, 77302:001:0401, 77302:001:0690, 77302:001:0120, 77301:001:0379, 77301:001:0378) jääksid Maarja-Magdaleena küla sisse.
- 7.2. Ettepanek: igas külas võiks olemas olla pakiautomaadid, vähemalt iga poe juurde.

- 7.3. Soovitakse sõita mootorsõidukitega Saadjärvel – talve ATV-ga ja suvel vähemalt parvega – praegused tingimused raskendavad turismiteenuste pakkumist.
- 7.4. Vudila omanik (Saare kinnistu) soovib, et tema kinnistu oleks looduskaitsealastest piirangutest väljas (ehituskeeluvööndi vähendamine), et ta saaks rannajoonele lähemale ka rajatise rajada. Omaniku arvates ei ole praegused kitsendused loogilised, ega arvesta olemasolevat korda (varemalt on lubatud lähemale ehitada kui praegu).
- 7.5. Vasula küla on magala ja häirib, et pole midagi teha.
- 7.6. Tabiveres või Äksis võiks olla tankla.

3 ETTEVÕTJATE ÜMARLAUA KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

1. Ettevõtjate ettepanekud jagunevad valdavalt sarnaste teemade vahel, piirkonniti on tehtud ka laiemaid ettepanekuid, mis puudutavad nt elamuehitust või ühiskondlikku ruumi (Kõrvekülas) või on rohkem keskendunud teatud teemale (nt turismiarendus Äksi piirkonnas).
2. Uute tootmis- ja ärimaade soovid Laeva piirkonnas on eelkõige Kärevere külas. Ettepanekud toetavad ettevõtluse koondumist antud piirkonda ja põhimaantee potentsiaali ärakasutamist.

Kõrveküla piirkonnas soovitakse ettevõtlust arendada eelkõige olemasoleva asustuse laiendusena või ka kasutusest väljalangenud aladel.

Äksi piirkonnas on ettepanekud nii Tabivere kui Vedu osas.
3. Asustuse suunamise ettepanekuid on tehtud Väägvere osas (soovitakse praeguse asustuse säilimist ning linnastumise vältimist) ja Käreveres on välja toodud probleemina tiheasustusala, mis ei võimalda rahastust hajaasustuse programmist.
4. Nii Kõrveküla kui ka Äksi piirkonnas on ettevõtjad teinud ettepanekuid ka muude maakasutuste osas: üldkasutatava maa, elamumaa, keskuse maa osas.
5. Kõikides piirkondades on välja toodud täiendavate äri- ja avalike teenuste soove:
  - a. Laeva piirkonnas vajadus külalistemaja järele, soov ajutist lasketiiru edaspidi kasutada, rehvitöökoda Käreveres;
  - b. Kõrvekülas: lemmikloomade kalmistu, Vahi tööstusalale ühist toitlustus
  - c. Äksi: igas asulas võiks olla pakiautomaat (vähemalt poe juures), Tabiveres või Äksis võiks olla tankla; Juula külas vajadus maa järele sotsiaalkeskuse rajamiseks.
6. Ettepanekuid on tehtud nii uute kaevandusalade kasutuselevõtuks (Kikivere külas), kui ka karjäärade kasutuselevõtuks uueks otstarbeks (Vedu motokeskus Kukemetsa liivakarjääri, Laevas meierei juures kavandada taastuvenergeetikat peale kaevandamise lõppemist). Taastuvenergeetika arendamise seisukohast on positiivne just endiste kaevandusalade kasutuselevõtmine ning seda peaks planeering täiendavalt soodustama.
7. Vallas on huvi taastuvenergeetika arendamise osas: ettepanekud varieeruvad nii eeldatavalt väiksemõõtmelistest paneelide paigutamisest päikesejaamadeni, sobivusel ka tuulikute paigutamiseni. Eelkõige päikeseenergeetika kavandamisel on planeeringus oluline kaaluda tingimusi põllumajandusmaadel: kuna paneelide paigutamisel langeb kasutatav maa välja põllumajanduslikust kasutusest mitmeteks aastakümneteks, on oluline kaaluda ka põllumaa (ja mulla) kui ressursi kasutamist ja säilimist.

8. Ohtlike ettevõtete osas puudutavad ettepanekud Kärkna piirkonda: ohtliku ettevõtte seisukohast ei peaks ohualasse kavandama nt elamumaid (see tõstab ettevõtte kindlustustasusid). Planeeringus on soovitatav arvestada olemasolevate ohtlike ettevõtetega kui nõ ruumiliste konstantidega, kus on eeldatavalt juba tehtud suuri investeeringuid. Ohualadesse täiendava tundliku maakasutuse kavandamine ei ole soovitatav ei tulevaste elanike ega ettevõtte toimimise seisukohast. Uute ohtlike ettevõtete kavandamisel tuleb arvestada nii elanike ohutuse kui ka eluvajalike teenuste jätkupüsivusega (nt kiirabi, tuletõrje jt toimimine ka õnnetuste puhul).
9. Turismi arendamise osas tehtud ettepanekud toetavad nii Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee koridori arengut kui ka juba väljakujunenud turismipiirkondi ja alasid:
  - a. Laeva piirkonnas keskenduvad ettepanekud eelkõige Kärevere piirkonnale ja vana silla ning looduskeskkonna ärakasutamisele. Planeeringus tasub kaaluda, kuidas siduda rajatavad taristud ja Kärevere teenused selliselt, et tekiks atraktiivne koht, kus puhata ja ka kohapealseid teenuseid tarbida.
  - b. Piirisaare ettepanekud keskenduvad eelkõige taristutele, mis aitavad saare erinevate piirkondadega tutvuda, tagab juurdepääsud ja laiendab saarel puhke-eesmärgiliste tegevuste valikut, mis laiemalt toetab Piirissaarel pikemat puhkamist.
  - c. Aovere-Möllatsi-Tammistu piirkonnas toovad ettevõtjad välja erinevaid teenuseid ja atraktsioone, mida kohapeal arendada-pakkuda.
  - d. Saadjärve- Elistvere piirkonnas on tehtud mitmeid konkreetseid ettepanekuid Saadjärve ümbruse taristute, sadamakohtade jms osas, mis võimaldaks Saadjärve komplekssemalt arendada ja pakkuda erinevatele aladele paremat ligipääsu.
  - e. Suuremate maanteedee äärde on tehtud ettepanekud ka teelaienduste kavandamiseks, mis võimaldaks teeäärset kaubandust (sarnaselt Sibulateele).
10. Ettevõtjad toovad välja palju ja väga erinevaid teede, ühenduste ja ohutusega seotud vajadusi:
  - a. Teede kõvakatte või tolmuva katte alla viimiseks (nt olulise ühenduse tõttu, raskeliikluste tõttu, tee pehmuse tõttu märjal aastaajal jms, tolmu tõttu suvisel põllutööde perioodil).
  - b. Uued teed
  - c. Sildade renoveerimine
  - d. Raudteeületuskohad (Tabiveres)
  - e. Kergliiklusteede kavandamine (ka kergliiklustunneli vajadus), kergliiklusteede valgustamine. Ettepanekud toovad välja erinevate gruppide vajadused: nii tööle liikujad kui lapsed, sportlased, turistid.
  - f. Kiiruspiirangu seadmine jt liiklust rahustavad meetodid
  - g. Täiendava parkla vajadus (Laeva Meierei).
  - h. Tänavavalgustus
  - i. Talvise teehoolduse parandamine piirkonniti.
  - j. Ühistranspordi korraldus ja paremad ühendused, bussipeatuste kavandamine
11. Muude tehniliste taristute osas on eelkõige probleeme või arendussoove järgnevates valdkondades:
  - a. Elektrivarustusega (katkestused Kärevere külas, alajaama tugevdamine Sootagal, suure elektrivõimsuse vajadus Tila külas, Äksi viljakuivati vajab suuremat võimsust)
  - b. Ühiskanalisatsiooniga varustamise/liitumise soovid

- c. Veevarustuse ebapiisavus (kuivad kaevud) või vee kvaliteet
  - d. Gaasitrassiga liitumise soovid
  - e. Internetiühendused
  - f. Maaküttesüsteemide paigaldamine
  - g. Elektriautode laadimispunkt
12. Liigvee probleeme on toodud välja kõikides valla piirkondades, enim Kõrveküla piirkonnas. Liigvee ja sademevee temaatika vajab üldplaneeringus täpsemat suunamist ka tööstusalade kontekstis: ühelt poolt tähendab see nii maaparandussüsteemide korrastamist, teisalt aga ka tootmisaladel tekkiva sademevee kohapealsete immutussüsteemide ja -lahenduste rakendamist (nt poorsete materjalide kasutamine katetes, kohapealsed sademevee tiigid, kraavid jms). Tootmisalade kavandamisel ei ole linnalähialadel õigustatud ootus, et äravoolu peaks vastu võtma Tartu linna sademeveesüsteem. Tööstusalade sademeveelahenduste puhul tuleb tagada tagasi loodusesse suunatava vee keskkonnaohutus ja rakendada vastavaid meetmeid (sh Raadi endise sõjaväelennuvälja ala kasutuselevõtul tootmiseks-ettevõtluseks).
13. Häiringutest on eelkõige välja toodud müra- ja lõhnareostust, seejuures on välja toodud nii elanike kaebused (müra ja lõhn) kui ka ettevõtja mure tegevuse takistuste osas.
- a. Müra on välja toodud nii nt teraviljakuivatite kui ka tootmisettevõtete müra, samuti liiklusest tulenevat müra.
  - b. Lõhnaprobleemid on välja toodud farmide juures (läga probleem), tööstusliku kemikaali (värvi) lõhn.
- Häiringute vähendamiseks ja vältimiseks tuleb maakasutust kavandada konservatiivsemalt – eelkõige aitab suuremate vahemaade jätmise tundlike alade ja elumumaade vahele, kuna ka kaitsehaljastusest ei pruugi antud häiringute vähendamiseks olla kasu.
14. Muud teemad:
- a. Mitmeid ettepanekuid on tehtud teede nimede korrigeerimiseks (vt eespool)
  - b. Ettepanek külade piiride ja teede nimede tähistamiseks – segadused ettevõtete ülesleidmisega
  - c. Ettevõtjatel aadressivajadused (nt Tila külas).
  - d. Maarja-Magdaleenas küla piiri muutmise ettepanek
  - e. Saadjärvel piiravad tingimused nii jää liikumist kui ka järve kasutamist
  - f. Vudilas Saare kinnistu soovib ehituskeeluvööndi vähendamist.